

РЕЦЕНЗИЯ

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА: РАВНИЩЕ НА ПРЕДСТАВИТЕ ЗА ПРОСТРАНСТВО И ЗА СОБСТВЕНОТО ТЯЛО У ЗРИТЕЛНО ЗАТРУДНЕНИ УЧЕНИЦИ В НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ.

за присъждане на образователна и научна степен „доктор на науките“ по научно направление 1.2 Педагогика(Специална педагогика)

Автор: доц. д-р Мира Цветкова- Арсова

Рецензент: проф. д-р Катерина Караджова

Дисертационният труд е посветен на един много важен и значим проблем за зрително затруднените деца, а именно : равнището на представите за пространство и за собственото тяло у споменатата категория деца в начална училищна възраст. Значимостта се определя най- вече от следните аргументи:

1. Определянето на тези представи чрез подходящ диагностичен инструментариум може да моделира хода на развитие на децата със зрителни затруднения и по - специално тяхното социалното и емоционално израстване ;

2. Да подпомогне приспособяването им към зрителното увреждане и интегрирането в живота на обществото;

3. Темата на дисертационния труд има отношение към специалните програми , предназначени за зрително затруднените .Те включват ориентиране и мобилност, полезни умения, зрително подпомагане и отчасти тактилно творчество, които са съществен компонент от съвременното обучение на зрително затруднените ученици;

4.Изведени са основните и специфични цели на обучение към които програмата по ориентиране и мобилност се стреми. В контекста на казаното ще добавя, че включването на специалната програма допринася за уточняването на специфичните форми и методи на оценяване , както и за конкретизирането на общите методически указания;

4.Поставените в дисертационния труд проблеми имат отношение към оптимизирането на интегрираното обучение на зрително затруднените деца най- вече към изработването на специална добавка към индивидуалната програма, където се включват формирането на множество представи, понятия, умения и познания, умения за себе си, за собственото тяло, за околната среда и пространството;

4.Доцент д- р Мира Цветкова –Арсова е ангажирана с тези проблеми от доста време и работи професионално за тяхното научно-теоретично и практическо усъвършенстване.

Дисертационният труд е разработен върху 243 страници, което включва : увод, четири глави, изводи и препоръки , приноси към дисертационния труд, заключение и списък на използваната литература.

Уводът включва мотивацията на докторантката както за избора на темата, така и за нейната значимост с оглед реализирането на интегрирано и включващо обучение като алтернатива на традиционното обучение на зрително затруднените деца.

В първата глава се разглежда на теоретично ниво развитието на представите за пространство и за собственото тяло у зрително затруднените деца. Успоредно с това се анализират подходите и теориите за възприемане на пространството от зрително- затруднените ученици и възможностите им за ориентиране в пространството и формирането на представи за собственото им тяло. Анализът е направен акуратно и демонстрира професионализма и уменията на авторката да вплита своите научни възгледи и интерпретации в представената научна фактология.

Във втората глава Мира Цветкова търси и намира корелации между представите за пространство и собственото тяло и обучението по ориентиране и мобилност на зрително затруднените. В светлината на това тя научно обосновава новите функции на учителя и факторите, които подобряват качеството на преподаване в условията на интегрирано и включващо обучение.

В трета глава се представя експерименталния дизайн, като акцента се поставя върху организирането и провеждането на експерименталното изследване и аргументацията на научния инструментариум. Мира Цветкова е формулирала седем хипотези, които са научно обосновани и следват хода на проведеното изследване. Лично аз смятам, че е възможно те да се обединят и намалят. Още

повече ,че освен реалните хипотези докторантката формулира и техните алтернативи.

Безспорна най- голяма научна стойност има четвърта глава, където се прави анализ на първичните данни и се провежда интересна научна дискусия , имаща отношение към данните и получените резултати. Анализът се прави в две насоки: по посока на резултатите от теста на Хил и по посока на резултатите от въпросника, попълнен от ресурсните учители и учителите по ориентиране и мобилност.

Анализите в тази част са задълбочени, изчерпателни, направени компетентно и професионално.

Изводите и препоръките са насочени към оптимизиране на интегрираното и включващо обучение.

Заклучението обосновава научността на формулираните реални и алтернативни хипотези.

От изложеното дотук ще се опитам да отбележа съвсем лаконично стойността и приносните моменти на обсъжданата разработка.:

1.Обширен теоретичен обзор , където се поставя акцент върху важността на представите за пространство и собственото тяло у зрително затруднените ученици. Както вече отбелязахме представената в първите две глави информация е актуална и перфектно анализирана;

2.Експерименталният дизайн е направен професионално и задълбочено. Целта е насочена в три основни направления е научно обоснована и акцентира върху необходимостта от провеждането на сравнителни изследвания, установяващи състоянието на компонентите, намерили място в дисертационния труд. Хипотезите са прецизно формулирани. Те в своята съвкупност дават представа за обширния изследователски поглед и прогностичен усет на доц.д-р Мира Цветкова. Формулираните задачи имат приложен аспект и са логическо продължение от целта и хипотезите;

3. Многообразие на използваните методи. Това гарантира пълнота и всеобхватност на информацията за изследваните параметри. Впечатляваща е и бройката на изследваните лица- зрително затруднени ученици(някъде към 150) и инструктори ресурсни учители (50 на брой);

4. Сполучливо представена методика и оценъчни процедури. Ще спомена теста на Хил, състоящ се от 72 айтъма и въпросника към инструкторите, включващ 20 въпроса;

5. Професионално направен анализ на първичните данни плюс научно обоснована дискусия.. Независимо от разнородността на отговорите чрез прецизна математико- статистическа обработка на първичните данни се достига до установяване на съществени закономерности от реалните и алтернативните хипотези;

6. Един от основните моменти в дискусията, който заслужава внимание това е фактът , че тестът на Хил е подходяща оценъчна процедура за измерване равнището на представите за пространство и собственото тяло у зрително затруднени деца;

7. Установените зависимости определено са насочени към подобряване на теорията и най- вече практиката за образованието и развитието на децата със зрителни затруднения;

8. Съществен приносен момент на обсъжданата разработка е , че чрез проведеното изследване се потвърждава ефективността на интегрираното и включващото обучение на зрително затруднени деца;

9. Обосновава се значенето на специалната програма за развитието на зрително затруднените деца.

В библиографията са включени 150 заглавия, от които 22 на кирилица, останалите са на латиница.

Коментари и въпроси:

1. По отношение на анализа смятам, че би могло освен прецизните математико- статистически анализи да се направят и по определени критерии и качествени обработки. Те са също толкова информативни както и количествените и биха обогатили дискусията.

2. Смятам, че е възможно едно по- тясно обвързване на многобройните експериментални резултати с предложените изводи и препоръки .

Авторефератът е разработен върху 80 страници, отговаря на всички изисквания и дава съществена информация за дисертационния труд и за направените експериментални изследвания. В автореферата са представени лаконично, но точно най-важните моменти от дисертационния труд.

Доц. Мира Цветкова има десет публикации по дисертационния труд, от които , от които шест на кирилица и три на латиница.

Приносните моменти на дисертационния труд са научно - обосновани и са насочени към практиката и възможността за подобряване качеството на живот на зрително затруднените ученици.

Впечатляващ е списъкът на публикациите, приложени към дисертационния труд. Техният брой е 150, от които 22 заглавия са на кирилица, а останалите на латиница.

Приложенията са изготвени перфектно и дават обективна информация за проведената експериментална работа и използвания инструментариум.

Познавам Мира Цветкова още от студентските ѝ години и по късно като аспирант и асистент към катедрата по Специална педагогика.

Творческата биография представя научното и професионалното развитие на Мира Цветкова като човек, който е трайно свързан с потребностите и възможностите на зрително затруднените. Тръгнала от практиката на учител, тя се утвърждава като добър изследовател, мотивиран да израства в научно- изследователско и практическо отношение.

Заключение

Смятам, че представения от доц. д-р Мира Цветкова -Арсова дисертационен труд отговаря на всички изисквания за обем, съдържание и структура.

От казаното дотук мога с убеденост да заявя, че доц. д-р Мира Цветкова има потенциал да се развива професионално и да продължи успешно своите научно-изследователски търсения.

Въз основа на всичко положително описано и аргументирано в рецензията, имайки предвид качествата и възможностите на доцент Мира Цветкова предлагам на УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ да ѝ присъди научна степен „доктор на науките“ по научно направление: 1.2. Педагогика(Специална педагогика)

Рецензент :

10.09.2014г.

Проф .д-р К.Караджова